

+

Pregó Festa

MEMBRANÇA I ELOGI DE CABANES

=====

Il.lustre senyor alcalde, digníssimes personalitats que ens acompanyeu des de la presidència d'aquest acte, gent de Cabanes, gent forastera que heu volgut fer acte de presència, amics tots:

Haig d'agrair, abans que tot, l'avinentesa de poder trobar-me avui al davant vostre per adreçar-vos aquestes paraules, tot corresponent a la invitació que m'ha estat feta pel vostre batlle i en nom del poble de Cabanes per a pronunciar el pregó de la vostra festa major d'hivern, que gira entorn de la figura de Sant Vicenç diaca. Pel que he sabut, es veu que s'ha estat pensant en trobar per aquest fet alguna persona que estigués més o menys vinculada amb el poble i que fos més o menys idònia per aquesta tasca. Jo em penso que, si haguéssiu buscat una mica més, ben segur que hauríeu trobat algú amb més mèrit i més condicions que no pas jo. Però el cas és que haveu volgut proposar-m'ho a mi i això, a part d'haver-me fet molt content i feliç, he cregut que no seria decent refusar-ho, de manera que he acceptat l'encàrrec amb una gran il.lusió, ja que per a mi representa un honor molt gran i em fa avinent de poder estar entre vosaltres. Gràcies, doncs, altra vegada.

Perquè, com alguns de vosaltres ja sabeu, jo no he pas nascut a Cabanes. No es pot pas dir, per tant, que jo sigui fill de Cabanes. Però potser sí que es podria dir que sóc nét de Cabanes, ja que sóc fill d'una filla de Cabanes, d'una cabanenca. I ja se sap que els fills dels fills o de les filles són els néts. Però encara que el lloc de la meva naixença hagi estat Figueres, us vull dir que em fa una cosa, que em produeix una mena d'orgull bastant intens poder dir que sóc mig potamoll i sentir-me identificat amb vosaltres. Perquè Cabanes representa per a mi molt més que un nom amb ressonàncies més o menys llunyanes, molt més que un record indefinit, confós i sense gaire capacitat de sentiment. Cabanes ha estat l'escenari d'alguns trossos de la meva vida juvenívola, durant els quals he viscut moments cabdals de la meva existència. Ja de menut els meus pares em portaven a Cabanes a veure els avis i la família de la meva mare. I a passar-hi uns dies, sobretot quan veníem a passar les festes nadalenques des de França, on havíem anat a estar-nos i on varen transcórrer els set anys primers de la meva vida. Després, quan ja vaig ésser una mica més gran i ens hagüérem instal·lat a Figueres, hi anàvem venint també, potser d'una manera més espaiada, però igualment d'intensa, perquè quan jo sentia que es parlava la més mínima remor o possibilitat d'anar a Cabanes, jo sempre em mostrava de seguida disposat i a punt.

La meua memòria gaudeix evocant coses d'aquelles èpoques tan sortoses. Records d'infantesa, d'anades i vingudes amb carro o amb tartana entre Figueres i Cabanes. Llavors no hi havia tants de cotxes com ara i amb bicicleta ja vaig fer-me tips d'anar-hi quan vaig ésser més gran. Hi ha el record de tantes festes majors amb tota la parentela aplegada entorn de la taula dels avis, la passada de les pavordesses al llevant de taula, les ballades de sardanes en aquesta plaça d'aquí sota, on diuen que va ser tocada per primer cop la sardana "Per tu ploro" de Pep Ventura. També hi ha el record de tantes corredisses i entremaliadures amb amics i companys, alguns dels quals potser també són aquí i amb molts dels quals, segurament tots, mantinc una relació cordial, tot hi haver-hi anat alguna vegada, llavors, quan el seny no ens sobrava, a cops de puny o a cops de roc. I l'endemà ja tornàvem a ser amics. També aquelles escapades, d'amagat de casa nostra a nedar a La Muga o a la bassa del molf, sense que sapiguessin ni que havíem après de nedar. Totes aquestes coses van passant per la memòria com un retaule distant, però proper al mateix temps per obra i gràcia de l'evocació afectiva, que produeix l'efecte de fer descloure els llavis en un somriure amarat a mitges de felicitat, recança i enyorament.

Però l'època, podriem dir, decisiva dels meus sojorns a Cabanes per a la meua

evolució estètica en funció de l'Empordà va ser durant la guerra civil. Quan els bombardeigs de Figueres varen començar a fer-se massa freqüents i cada vegada més perillosos, vàrem venir a fer estada a Cabanes de manera provisional fins que la situació millorés, cosa que, fet i fet, no esdevingué fins que s'hagué acabat la guerra. Ens estàvem a cal's avis. L'avi Frederic, al Cel sigui, era el ferrer. Llavors jo em trobava en l'adolescència. Vaig passar una tongada llarga d'inactivitat forçosa en tantes virtutis i amb la sensibilitat a flor de pell. Em passava moltes estones passejant, a peu o amb bicicleta, pels voltants del poble i pels conreus del terme. A cal meu avi, jo dormia en una cambra que hi havia a sota teulada i en un llit que tenia per matalàs una mairfega de pallofes de blat de moro. Les nits de tramuntana forta eren difícils d'explicar. El vent es ficava furios entremig de les teules i amb el fregadís violent produïa com una mena de gemecs que em feien posar la pell de gallina. Si jo em bellugava una mica, per poc que ho fes, les pallofes de blat de moro carrisquejaven d'una manera que no feien res més que augmentar les meves esgarrifances. Perquè jo m'estava a dins del llit, ben abrigat i acotxat, però ben despert mentre escoltava gairebé trèmul la magna simfonia del vent proper, que s'escampava per la plana amb sorolls d'esgarips, de bufetades o de laments indefinibles.

L'endemà al matí, després de la tramuntanada nocturna, el cel estava ben net. No hi havia ni un sol nívol. El vent seguia bufant de valent, però el sol treia com mai brillantor i, segons com, escalfava. Jo tenia ganes de desafiar la fúria del tramuntanal i me n'anava del poble, a la recerca d'un recer que ja coneixia d'altres vegades d'haver-hi anat, en un camp que hi ha a prop de Les Masies. Allà em posava a darrera a darrera d'un canyer, on semblava com si revisqués el mite del déu Pan i la nimfa Siringa. Potser caldrà que us il·lustri una mica entorn d'aquest mite. Resulta que en la mitologia grega hi figura, entre d'altres, el déu Pan, que era el déu dels camps i dels pastors. Havia vingut al món amb potes i banyes de boc i unes orelles llargues i molt peludes. Això va fer que la seva dida Senocé i les nimfes de la regió de ~~l'Arcàdia~~ l'Arcàdia, on havia nascut, se l'haguessin mirat espantades i defugissin la seva presència. Un dia, el déu Pan corria al darrera d'una nimfa anomenada Siringa, de la qual estava enamorat. La nimfa fugia esverada i, quan el déu Pan estava a punt d'empaitar-la, els altres déus, compadits de la seva angoixa, la varen transformar en canya. El déu Pan, tot torbat i tristament sorprès, va sospirar llargament al costat d'aquella planta recent que, moguda pel vent, semblava com si exhalés uns planys dolcíssims. El déu Pan va tallar alguns fragments d'aquella canya i en va fer set canons de tamany

desigual. D'aquesta manera va construir una mena de flabiol del qual en sortien uns sons plens d'harmonia i que feien servir els pastors. I aquest instrument musical va rebre el nom de la nimfa, Siringa. Heus aquí, doncs, allò que em semblava copsar en l'acció del vent contra les tiges del canyars. Jo havia arribat al recer, m'havia estirat damunt de l'herba i m'havia quedat mirant el cel, que seguia net de núvols. Mentrestant, pel damunt meu, el vent passava com un tità enfurismat. Però jo no en sentia el tacte. Només en sentia el bramul, que es perdia cap allà baix, cap a la llúga. Allò d'estar estirat damunt de l'herba i acaronat pel sol, mentre sentia la simfonia grandiosa del vent, era quelcom que feia vibrar interiorment i omplia d'una voluptat indescriptible.

Jo crec que llavors vaig començar a copsar algunes essències estètiques de la nostra terra i vaig enamorar-me de la tramuntana. Vosaltres, cabanencs, sou tocats pel vent. Jo fa molt temps que no he tornat a experimentar aquelles sensacions que us acabo de descriure. Encara de vegades, quan vinc a l'Emperdà i m'ensopego que s'ha girat tramuntana, pujo a dalt de la muntanyeta del castell de Figueres i allà dalt deixo que el vent em toqui i em sacsegi per tots costats i que em penetri fins al fons dels pulmons com si fos a dintre de mi mateix. Però ja no és la mateixa tramuntana de

llavors. Jo diria que ha perdut virior. No sé si és perquè a Barcelona, on fa uns vint anys que resideixo, la tramuntana no hi arriba i bon favor que faria quan hi ha tanta contaminació, o potser perquè quan ara bufa sembla que no té aquella mateixa fortitud de llavors, el cert és que em sento una mica deficitari d'aquella tramuntana que vaig començar a copsar a Cabanes quan no era gaire més que un marrec.

Ja sé que vosaltres, potamolls, no sou només gent de vent. També sou gent d'aigua. Els vostres camps i horts tenen la sort de no haver de gratar-hi gaire per trobar-ne i perquè suri. L'aigua és una riquesa, sí. Però si es descontrola, és pitjor que el foc. Ja ho diu la dita: "El foc té aturador, però l'aigua no." He seguit, per bé que a distància, les angúnies que heu passat fa relativament poc amb els darrers aiguats que heu sofert. I també he patit per vosaltres i m'ha sabut greu aquest mal tràngol que heu passat. Ara recordo que a cal meu avi, durant els meus sojorns de la guerra civil, encara es veia a la paret la marca del nivell que havien assolit les aigües en el darrer aiguat que hi havia hagut, una vegada que les ~~h~~ aigües de la Muga i del Llobregat es varen trobar gairebé davant de la porta de la seva ferreria. Aquells cabanencs potamolls de llavors eren gent valenta i se'n varen refer. No sé si varen rebre cap ajut de les altes esferes, però se n'haguessin refet igualment. I jo estic segur

que vosaltres també sou gent valenta i també us en refereu, per bé que caldria que poguéssiu comptar amb alguna ajuda de dalt per estalviar-vos temps i esforços, ja que de coratge crec que en teniu de sobres.

Tant el vent com l'aigua tenen partidaris i detractors. A mi m'agrada agafar l'aspecte positiu de les coses. Hi ha gent, fins i tot empordanesa, que ja és estrany que no els agrada la tramuntana. Jo penso que antigament s'havien organitzat a l'Empordà processons religioses per anar a l'ermita de Requesens a buscar la tramuntana perquè esbargís els vapors tòxics que s'escampaven per la plana des~~de~~ dels estanyols i els aiguamolls del golf de Roses. D'això ara en dirien contaminació. També hi ha hagut vegades que els capellans han demanat en les seves pregàries i han exhortat també la gent perquè preguéss demanant la pluja, l'aigua. Això vol dir que quelcom de bo tenen el vent i l'aigua. Jo diria més de bo que no pas de dolent. Tot és qüestió de mesura i de previsió, sempre que es pugui.

Ara us disposeu, estimats cabanones potanolls i amics meus, a celebrar la vostra festa major. Jo vull desitjar-vos que aquesta dos dies de celebració que tindreu siguin per a tots vosaltres curullis de satisfacció i d'entreteniment i que serveixin per reprendre després novament amb nou braç les vostres tasques habituals. Darrerament

ment, entre una cosa i l'altra, heu tingut aigua a dojo. Potser un xic massa i tot. Ara potser caldria algun pet de tramuntana. Però tampoc no massa. Aquí resultarien potser escaients aquells versos del poeta empordanès Carles Fages de Climent, que diuen:

Braços en creu damunt la pia fusta,
Senyor, benefu la closa i el sembrat.
Doneu el verd exacte al nostre prat
i mesureu la tramuntana justa,
que aixugui l'herba i no ens espolsi el blat.

Es dit. VISCA CABANES!

JOAN GUILLAMET